

Jednospolno obrazovanje

Jednospolno obrazovanje (djevojčice i dječaci u odvojenim razredima i/ili školama) nekada uobičajeni pristup, u zadnje vrijeme prima novi zamah.

Osnovna premisa iz koje proizlazi ideja jednospolnog obrazovanja su recentna istraživanja koja dokazuju prirodne razlike u učenju djevojčica i dječaka. Na žalost, primjenjujući ta otkrića u praksi pokrenuta je debata koja prelazi akademske okvire. Stupili su na scenu razni politički, socioekonomski i pravni interesi kao i pitanje građanskih prava.

Unazad 20 godina mnoge su muške odnosno ženske škole prešle na sustav mješovitih škola. Razlozi za tu promjenu i bijeg od jednospolnih škola su mnogi i različiti. Politički razlozi (koji se temelje na vjerovanju da je rod samo socijalna tvorevina), ekonomski zahtjevi i načelna uvjerenja zasigurno su odigrali svoju ulogu.

Ako ostavimo po strani politiku i ekonomiju, vrijedno je razmotriti obrazovne argumente za ko-edukaciju (mješovite škole). Kao prvo, spominje se da je jednospolno okruženje umjetno te da ne priprema djecu za interakciju sa suprotnim spolom u daljnjem životu; nadalje, neki kritičari tvrde kako samo muške odnosno samo djevojačke škole učvršćuju rodne stereotipe; na poslijetku promicatelji mješovitih škola tvrde kako su kognitivne razlike između dječaka i djevojčica male: dječaci i djevojčice su po njima više slični nego različiti, te da su drugi čimbenici, poput socijalnog statusa, uvjerljiviji pretkazatelji uspjeha.

Ipak, mnogo je čimbenika koji utječu na profil učenja i sklonosti pojedinog djeteta. Neki se od tih čimbenika odnose na djetetovu prirodu poput spola, temperamenta, sposobnosti (ili nesposobnosti) te inteligencije. Drugi čimbenici proizlaze iz načina na koji roditelji i društvo odgajaju dijete: obiteljski odgoj i pravila, socioekonomski status, kultura, stereotipi... Neki roditelji ne žele da im djeca budu u mješovitim razredima jer smatraju da, pogotovo u određenoj dobi, učenici suprotnog spola mogu biti distrakcija. U Hrvatskoj do sada nije bilo uobičajeno da djeca pohađaju odvojene razrede i roditelji nisu niti imali prilike zapitati se koje bi mogle biti prednosti takvog obrazovanja.

Prednosti jednospolnog obrazovanja

Pozadina

Proveli smo nekoliko generacija u nastojanju promicanja jednakosti među spolovima. Počevši od ženskog sufražetskog pokreta pa sve do danas mnoge su pravne i društvene prepreke ženske nejednakosti naprema muškarcima uklonjene. Tu je svakako učinjen veliki napredak. S time na umu, mješoviti razredi (ko-edukacija) koji se temelje na toj pohvalnoj jednakosti izgledaju poput ispravnog puta.

S druge strane neka istraživanja ukazuju da djevojčice i dječaci uče na različite načine te da se mozak djevojčica razlikuje od mozga dječaka. Ako se prihvati ta premisa zajedničko školovanje/ko-edukacija neće biti korisno i dobro za svako dijete.

Do sada najopširnije istraživanje o razlikama jednospolnog naprem mješovitog obrazovanja je *Single-Sex Versus Coeducational Schooling: A Systematic Review*, naručeno od strane Odjela za edukaciju SAD-a i objavljeno 2005. godine. Iz kojeg su izvedeni zaključci kako općenito nema dovoljno dokaza da bi se tvrdilo da je jednospolno obrazovanje bolje od mješovitog ili obrnuto.

Najbolja sredina za vaše dijete

Sreća vašeg djeteta je jedan od najvažnijih čimbenika u odabiru škole. Ako razmatrate mogućnost jednospolnog obrazovanja za vaše dijete uzmite u obzir sve aspekte osobnosti vašeg djeteta uključujući njegov temperament, sposobnosti, interese i izazove. Također uzmite u obzir i vaše obiteljske prioritete, običaje i vrijednosti koji oblikuju ciljeve obrazovanja vašeg djeteta.

Jednako je važno odabrati školu u kojoj rade nadahnjujući, sposobni nastavnici, ali također moramo uzeti u obzir i druge činjenice. Neka djeca jednostavno bolje napreduju u jednospolnim školama. Zašto? Kao prvo, socijalni pritisak je blaži i dijete može odrastati svojim tempom. Često je to posebno dobro za dječake jer oni sazrijevaju kasnije od djevojčica.

Osim toga, konvencionalno mišljenje od pred 30 godina da će obrazovanje u mješovitim školama na neki način razbiti rodne stereotipe često se nije ostvarilo. Danas postaje očito da upravo jednospolne škole razbijaju rodne stereotipe. Zagovaratelji jednospolnog obrazovanja ističu kako će dječaci u mješovitim razredima/sredinama vjerojatno manje izabirati i truditi se u umjetničkim granama ili prionuti uz zahtjevnije akademske predmete jednostavno iz razloga kako bi izbjegli biti etiketirani kao štreberi.

Slično tome, djevojčice izbjegavaju znanost i tehničke predmete jer ne žele biti muškobanjaste. Podučavanje djevojčica i dječaka u jednospolnom okruženju nije napad na njihova jednaka prava. To je, zapravo prilika koja će naposljetku unaprijediti njihovu jednakost dopuštajući dječacima i djevojčicama da razviju vlastite jedinstvene karakterne osobine.

Dopustiti im biti ono što jesu

Mnoga djeca ne mogu ostvariti svoj potpuni potencijal u mješovitim školama. Pritisak vršnjaka, njihovo poimanje da se trebaju ujednačiti popularnim mišljenjima i stavovima, čežnja da budu prihvaćeni – to su neki od razloga koji uzrokuju da mnoga djeca u okruženju mješovitih razreda potisnu svoju osobnost i individualnost. U jednospolnom okruženju dječaci će postati suradljiviji i omeškati svoje natjecateljske nagone. Oni jednostavno mogu biti dečki/dječaci bez da moraju razmišljati kako impresionirati djevojčice niti što će one o njima misliti. Moći će se prepustiti poeziji i glazbi bez straha od podsmjehivanja. A djevojčice će preuzeti izazove koje im pružaju predmeti poput matematike i znanosti te će postati manje stidljive, početi će preuzimati rizike te biti kompetitivnije, na primjer zdušno prihvaćajući sportove poput nogometa i košarke bez brige da će izgledati muškobanjaste.

Akademski uspjeh

Ako nastavnik zna kako podučavati djevojčice one će se ubrzo osjećati ugodno u učenju netradicionalno ženskih predmeta poput matematike, informatike, tehničkog, znanosti i tehnologije. Dječaci će, s druge strane, u jednospolnim sredinama sudjelovati u zborovima i orkestrima i učiti latinski bez problema. Djeca će nadići svoje stereotipne uloge i ponašanja.

Jednospolne škole: jasna budućnost

Socijalizacija

Djeca bivaju izložena velikom pritisku sa svih strana da postanu odrasli prije nego što su ona za to sposobna i spremna. Oni prebrzo odrastaju. Zašto ne dopustiti vašem djetetu da to ostane još nekoliko godina? Jednospolno obrazovanje je blaže i upravo zbog toga pogodnije za mnoge djecu.

Različiti stilovi učenja

Jednospolne škole omogućavaju dječacima da se bave umjetnošću, glumom i glazbom bez straha da će ispasti čudaci pred svojim ženskim kolegicama. Škole za dječake razvijaju mušku jedinstvenost i njihovu osobnost. Nastavnici u muškim školama mogu učinkovito podučavati na način koji će najbolje prodirjeti do dječaka i biti prihvatljiv njihovom stilu učenja.

Dobrobit društva

Žene su postigle uvjerljivi napredak u polju rukovođenja, politike i ekonomije. Usprkos tim odličnim postignućima ženama je još uvijek teško zadobiti šefovske pozicije unatoč velikom trudu. Zašto? Jer djevojke nemaju uzore koji bi ih inspirirali i po prirodi nisu sklone kompeticiji. Vješti nastavnici koji razumiju djevojke i način na koji one uče mogu ih oduševiti i zainteresirati za takve poslove nasuprot tradicionalnih ženskih zanimanja poput učiteljica i njegovateljica, kao i nastavnici dječaka koji ih mogu usmjeriti u ta područja na dobrobit ravnoteže cijelog društva.

Naše je mišljenje da nijedno školsko okruženje neće odgovarati svoj djeci. Neka će djeca zasigurno najbolje uspjeti u ko-edukacijskom okruženju, ali jednako tako ima one djece kojoj će jednospolna škola bolje pomoći na njihovom putu prema sretnoj i ispunjenoj odrasloj dobi. Iz tog je razloga mogućnost odabira jednospolnog obrazovanja bitna za mnoge roditelje. Na sreću, u mnogim zemljama postoje naznake da raste broj jednospolnih škola.

Najmoćniji argument u prilog jednospolnih škola je da one omogućavaju djeci slobodu biti ono što jesu, otkrivati svoje interese i odrastati u dobro oblikovane mlade ljude bez pritiska koje donosi prisutnost suprotnog spola. Muški tinejdžeri/dječaci u pubertetu često misle kako oni trebaju prijanjati/ponašati se prema muškim stereotipima u prisustvu djevojaka. Tako će, na primjer, misliti da je u redu igrati za sportsku momčad, ali ne svirati violinu ili recitirati ljubavnu poeziju. Postoje dokazi da su i djevojke zahvaćene na isti način; doista, dokazano je da je manje vjerojatno da će djevojke u mješovitim razredima/školama izabrati predmete poput znanosti i informatike koje se smatraju muškim predmetima.

Djevojke i dječaci sazrijevaju u različitoj dobi i različitim intenzitetom. Postoji opravdana bojazan da će dječaci u mješovitim razredima smatrati one aktivnosti u kojima djevojke briljiraju kao ženske/feminizirane, utvrđujući njihovo poimanje da je trud i zalaganje u školi na neki način nemuževno. Paradoksalno, ali moguće je da će nezdravi rodni stereotipi vjerojatnije biti utvrđeni u mješovitim nego u razdvojenim sredinama za vrijeme tog presudnog razdoblja osobnog razvoja.

Jednospolne škole također pružaju predivnu priliku oblikovati kurikulum i eukativno okruženje koje će odgovarati interesima svojih učenika. Na primjer, dječaci u pubertetu imaju deblju kožu (doista), slabije čuju i više vole niže temperature. Sat književnosti se za dječake može više fokusirati na knjige koje će ih vjerojatnije zaintrigirati i oduševiti dječake i obrnuto.

Naravno da je bitno da se djeca nauče primjerenom interakciji i druženju sa suprotnim spolom, ali nipošto nema dokaza da jednospolne škole sprečavaju taj proces.

U istraživanju prof. Alan Smithers objavljenom 2006. u članku "Paradoks jednospolnog i mješovitog školstva" nije nađeno značajnih razlika s obzirom na lakoću s kojom su polaznici jednospolnih i mješovitih škola imali u prelasku na okruženje fakulteta. U svakom slučaju jednospolne škole odvajaju djevojčice i dječake samo na dio dana; a svakako ne isključuju/onemogućuju kontakt sa suprotnim spolom u drugim prilikama. Već naprotiv, mnoge jednospolne škole omogućuju česte prilike suradnje s djecom suprotnog spola kroz dramske i glazbene programe.

U svakom slučaju debata oko ko-edukacije bi imala više koristi od manje upletanja ideologije, a više brige za pojedino dijete, djevojčicu ili dječaka.